

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

I. G. F.
DISSERTATIO
DE
**URNIS FE-
RALIBUS;**

Quam
Amplissimæ Facultatis Philosophicæ Permissu
in Alma Lipsiensi,

PRÆSIDE
V I R O

Maxime Reverendo, Amplissimo atque Excellentissimo;

DN. D. VAL. ALBERTI, P. P.

Consistorii Assessore, Academiæ Decem-Viro, Colle-
gii B. Mariæ Virginis Collegiatio, Nationis Polonicæ Seniore,
Alumnorum Electoralium Ephoro & h. t. Procancellario,
de his aliisque Officiis meritissimo,

Dn. Patrono & Præceptore suo

æterno obsequio colendo,

Ad diem 22. Decembris A. C. M DC LXXXIIX.

H. L. Q. C.

Placidæ Eruditorum Ventilationi

submitter

JOHANNES GEORGIVS FRANCK, Ileb. A. E.

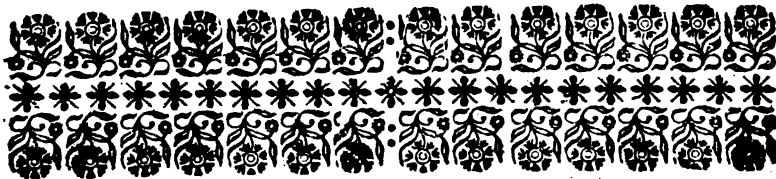
AUTOR.

L I P S I Æ,

LITERIS CHRISTIANI SCHOLVINII,

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY
1100 EAST 58TH STREET
CHICAGO, ILL. 60637
U.S.A.
TEL: 773-936-5000
FAX: 773-936-5001
WWW.CHICAGO.EDU
LIBRARY@CHICAGO.EDU

I. N. J.

PRÆFAMEN.

Varia & pene innumera apud diversos populos sepeliendorum mortuorum servata fuisse discrimina, ille non negabit, qui vel primis saltem labris, quod Historia jucundi curiosive habet, degustavit. Pauca saltem brevitati dum studemus, in medium sumus prolaturi. Sic enim legimus, Colchos ad arbores in aëre suspendisse cadavera: Senibus hyperboreis pro sepulchro placuisse mare; flumina adamasse Æthiopes: Panebis, Genti Libyæ, licitum quidem fuisse Corpus Regium non sine pompa sepelire, verum caput, quod abscissum inauratumque in templo appendebant, consecratum sanctumque habitum est. Massagetae, morbo decumbentes miserrimos omnium existimabant, quare & ejusmodi morte pereuntes bestiis dilaniandos objecerunt; Parentes & Propinquos in Senium vergere si viderent, jugulabant eos jugulatosque simul ac in frustra concisos, immistis ovium aliarumque animantium carnibus in mensa, ut consumerentur, apponebant, satius rati, illos à se quam à vermibus consumi. Nec ignotum esse potest, quod de Derbicibus retulerunt accuratiores Historiarum Indagatores, quod sc. eos, qui septuagesimum annum

num excederent, trucidatos, in conviviiis comedendos dederint, Amicis ad Epulas, juxta eorundem quidem opinionem, satis lautas, convocatis. Sed quod miraberis, de Vetulis nescio quid sibi persuadebant, carnes earum indignas esu judicantes; inde solis his una cum iis, qui ante hoc destinatum tempus è vita migrarunt, mansit jus, vel probum potius, (si ex eorum sententia judicare velis) terra tegi. Vide de his singulis plura apud *Chiffet: de linteis Christi sepulchralibus*, *Gyraldum de vario sepeliendi ritu*, *Qvenstedt de Sepultura Veterum*. Verum, præ his omnibus jam enarratis ritibus, qui, ut iusta solverent suis, fuerunt observati à Gentilibus nonnullis, duo alii eminent maxime: Humatio & Combustio; quorum uterque tum apud Græcos tum etiam Latinos imprimis quod fuerit in usu, frequentia docebunt. Quod quidem Græcos attinet, pro Humationis ritu apud illos recepto loquitur *Cicero, de lege 2.* referens, quod à Cecrope, primo eorundem Rege, Athenis jus terra humandi permanferit. Nec tamen iisdem, Troicis cum primis temporibus, ut infra prolixius audiemus, ritum, quem jam nominavimus, de comburendis cadaveribus humanis ignotum fuisse, ex *Silio Italico* atq; *Luciano* (quorum testimonia celeberrimus Antiquitatum Scrutator, *Kirchmannus in Libro de Funeribus Romanorum* allegavit,) satis constat. Et uterque hic mos simul ad tempus duravit, aliis hunc, aliis alium pro cujuslibet arbitrio usurpantibus; inde Socrates, nesciens, quem illorum eligere velit, in *Phædone* apud *Platonem* ita loquitur: ἵνα κείων ὁσὸν Φέρη, καὶ μὴ θρῶν μὲν τὸ σῶμα ἢ καίόμενον ἢ κατὰ πυρὸς ἀγανκῆ

van] ἡ ἐπίρ' ἐμὴ ὡς δὲ ἄρα ἄλλα παρ' ὁμοῦνός i. e. *Ut Crito facilius ferat, & videns corpus meum aut comburi, aut humi mandari, in eam vicem minimè indignetur quasi acerba quædam passus fuerim.* Clarum itidē hoc est ex diversis litigantium Philosophorum sententiis, (Heracliti scilicet & Thaletis,) quorum ille præsupponens omnia ex igne constare, asserit, debere etiam in ignem corpora resolvi, hic verò ē contrario omnia ex humore procreari sibi persuadens, obruenda esse corpora, ut possint humore resolvi, urget. Vide *Servium, L. 3. Æneid.* & *Kirchmannum*, à quo citatur ille. Sed veniamus etiam ad Romanos, qui sicuti in pluribus Græcorum mores imitati sunt, ita & hac in parte vestigiis eorundem institerunt quàm fidelissimè. Prolixitatem ut evitemus omnem, unicum saltem pro utroque ritu in medium prolaturi sumus testimonium. Ita enim *Plutarchum* legimus recensentem: *Numam testamento cavisse, ne corpus suum post mortem ureretur; hujus vero rei causam certe non habuisset, nisi uterque ritus tùm cremandi tùm sepeliendi simul obtinuisset.* Sic itaqvè & enarrati Ritus apud Romanos fuerunt usitati, ita tamen, ut hic de comburendo cadavere tandem solum, ut sic dicam, Regimen acceperit, referente *Tacito L. XVI. Annal. de Poppea*; inde factum, ut & Germanis, non exclusistamen Gallis (de quibus clarissimum testimonium habemus apud *Julium Cæsarem L. VI. Belli Gallici*) aliisq; Gentibus, arriserit; de quo ut minus dubitemus urgent Conditoria tot Urnis referta; cujus posterioris argumenti rationem ut ē longinquo petamus, non erit opus, cum vicina Lipsiæ Civitas, (quam non

una ex ratione Filiam ejus appellitant,) Iteburgum (à qva non adeo procul in agro qvodam ad Muldaviam fito, detectæ sunt Urnæ ante paucos Annos) Patria mea carissima, easdem in tanta copia miserit, ut in utraqve Bibliotheca Lipsiensi, tùm Academica, tùm Senatoria, inter Curiosa numerentur; alia loca, qvo venerunt, ut taceam. Qvod ipsum etiam mihi, cum Specimen qvoddam Academicum ab iis, quibus ratio studiorum meorum reddenda est, postularetur, ansam dedit, paucas, quæ sequuntur, paginas huic imprimis materiæ destinandi. Accipe illas L. C. ab inexercitato & in hoc dicendi scribendive genere vix balbutiente Juvene, manu benevola, judica fronte serena; Summum vero Numen conatibus meis adsit!

§. I.

Etymologia.

NE vero illotis, qvod dicunt, manibus, ad rem accedamus, evolvendum nobis ante omnia erit Nomen Urnæ, ideoq; qvid, qvoad *ὀνοματολογία* ejus dicendum, brevibus, atq; fieri qvidem potest, exponemus. Denotat vero Urna propriè amphoram aquæ, id qvod ex ejus derivatione elucescet. Accipit autem Nomen à τῷ urinare, qvasi in aqua haurienda urinet, i. e. mergatur atq; emergatur. Ipse *Varro Lib. IV. de L. L. Urna dicta, qvod urinant in aqua haurienda, ut urinator.* Postea vero improprie de variis, usu ita volente, vasis usurpari cœpit.

§. II.

Homonymia.

Sumebatur autem variè, prout in domo, Curia & templo locum inveniebat. In Domo, pro certo Mensuræ genere, qvod dimidium faceret amphoræ, ita, ut duæ urnæ unam amphoram complerent. In Curia verò non rarò pro ejusmodi vase, in qvod Antiqui non tantum tabellas Judicarias Judicum, sed & nomina conjiciebant, qvum Prætor Judices fortiebatur. In hoc sensu *Cicero ad Qu. fratrem L. II.*

*L. II. c. 6. de Sixto Caio ait, quod eum à Senatoria urna copiose ab-
soluerit. Nec non Juyenalis, Sat. 13. in limine:*

*Exemplo quodcumq; malo committitur, ipsi
Difficet Auctori, prima est hac ultio, quod se
Judice, nemo nocens absolvitur, improba quamvis
Gratia fallacia Pratoris vicerit Urnam.*

Dein, vas etiam sacrum, cujus usus in sacrificiis erat, hoc nomen sibi appropriavit; Teste *Dempstero in Antiqv. Rom. L. III. c. 32.* Imò vas illud *Exod. XVI. 33. (U) XXX* in quo Manna coram Domino reponebatur, quodque alii Pateram, alii phialam, alii aliter interpretantur, *LXX vinatis* vertit per *saluon*, quam vocem retinet Apostolus *Hebr. IX. 4.* expositam communiter per *Urnā*. Nescio verò, annon ad sacrum hunc significatum referendus sit ille, quo ad sepulturas urna extensa fuit. Factum id est dupliciter 1.) *generalius*, ut per urnam ipsum sepulchrum intelligere possis. Quo pertinet illud *Lucani L. VII.*

- - - capit omnia tellus

Qua genuit: caelo tegitur qui non habetur urnam.

2.) *specialius* pro receptaculo cinerum atq; ossium humanorum post cremationem, de quo Autores passim. Est vero hic significatus hujus etiam loci; unde Urna nostra in titulo Feralis, sicut ab aliis Sepulchralis dicitur.

§. III.

Synonymia

Pro Urna, praesertim majori, intelligitur aliquando *Ossuarium*, non minus ac pro sepulchro in Inscr: *JULIA FUSCINIA OSSUARIUM VIVA SIBI FECIT.* Meminit hujus vocis *Ulpianus de sepulchro violato Leg. II.* In alia verò Inscriptione *Cineraria* dici legimus, unde & Cinerariorum Nomen, qui Cineres & reliquias Martyrum honorabant; de quibus apud *Hieronymum in Epist. ad Riparium*, quæ est *LIIL* sequentia: *Ais, Vigilantium os feridum rursus aperire, & putorem spurcissimum contra Sanctorum proferre reliquias, & nos, qui eas suspicimus, appellare Cinerarios & Idololatrias, qui mortuorum hominum ossa veneremur.* Ita etiam *loculus* quandoque pro Urna ponitur, v.g. apud *Plin. L. VII, c. 2.* ubi de *Pyrrhi pollice in dextro pede* loquitur,

tur, quem cremari cum reliquo corpore non potuisse, loculo autem conditum in templo tradunt. Sic Cadum insuper dicit Virgilius: *L. VI. Æn.*

Ossaq; lecta cado texit Chorinens abeno.

Tandem etiam Capuli quandoque nomine venit; ita enim Apulejus *L. IV. Metamorph.* Monumentum quoddam conspiciamur, procul à via, remoto & abdito loco positum, ibi capulos carie & vetustate semitectos, quibus inhabitabant pulverei & jam cinerosi mortui. Græcè jam generaliter *ἀψήιον, Vas*, jam specialius *ὑδρία* vocatur; translata nimirum significatione quasi aquaria, in feralem; sicut id supra Urnæ contigisse diximus.

Definitio.

§. IV.

Sunt autem Urnæ ferales Urcei non unius Materiæ, quibus varii olim Populi cineres & ossa cadaverum humanorum in rogo combustorum, vino, lacte, odoribus, imò etiam lacrymis perspersa & irrigata includebant inclusaq; sic sepeliebant.

Causa finalis & Efficiens.

§. V.

Constat hinc de omnibus Urnarum causis. De fine quidem ex facto ipso, quod in ultimis verbis per sepulturam exprimitur, & tantæ claritatis est, ut adjici possit nihil. Causa Efficiens varii sunt populi, de quibus infra §. 24. ubi de ritu cremandi agitur. Hic satis sit de Majoribus nostris aliquid asserere.

§. VI.

Hi nimirum sepulchralibus his urnis usi etiam omnino sunt. Non enim verosimile videtur, quod Romani, hæc terras cum armis invaderent, tot urnas reliquerint (quamvis quidem non negemus, adesse quasdam, imprimis autem circa Rhenum, ubi satis diu commorati sunt, quas ad eos spectare, credimus. Ut enim sicco, quod ajunt, pede præteream; quod Romani in his regionibus si etiam ad singulas pervenerunt, in quibus Urnæ inventæ sunt, (quod tamen nondum extra omne dubium) per breve temporis spatium castra habuerint, quod certe tam operose disponendis urnis non suffecit. Nimia quoque earum confluges huic sententiæ contrariatur; imprimis autem nostrarum urnarum simplicitas,

tas, quæ luxui Romanorum minimè conveniens. Quamvis autem hic inter eos apud pauperes etiam cessaverit; quis tamen crederet, non nisi Pauperes Oras has externas vidisse? Accedit, quòd alii septentrionales populi ab hoc ritu non fuerint alieni. Sic enim antiquos Daniæ Norwegiæq; Reges & incolas omnes, illos quidem navicula extructa, hos autem in tumultis combustos, utrorumq;ve cineres variis cimeliis mixtos fuisse legimus apud *Sax. Grammaticum in Historia Daniæ L. III.* Id quod etiam de Svecis *Ericus Olaf Gothorum Svecorumq; Historia à Masenio edita L. I.* affirmat.

§. VII.

Materia verò omnino diversissima deprehenditur; pro cuiuslibet enim conditione erat vel vilis, vel pretiosa. Virorum Illustrum Ossa atq; Cineres aurea condita fuisse urna testatur *Homerus, Iliad. ψ.*

Κλαίοντες δ' ἐτάρῳ ἐνὶ νεὸς ὅστ' αὖ λευκὴ
ἄλγεον ἐς χρυσέην φιδάλην. *Idem Iliad. Ω. Moschus Idyll. IV.*

Καὶ κεν εἶναι χρύσειον ὅς τ' αὖ κρωσσὸν ἀπὸ πάντων
Δεξιᾶντις κατέταλται ὅθι πρῶτον γένομεθα.

Ei *Plutarchus* ὑδρίαν χρυσήλατον vocat, in qua *Demetrii* reliquie Materia ad Filium sunt relatæ; Id quod etiam *Eutropius L. II.* de monumento *Trajani* his verbis confirmat: *Solus omnium Imp. intra urbem sepultus est. Ossæjus collocata in urna aurea, in foro, quod edificavit sibi columna ibi posita, cuius altitudo CXL. pedes habet. Tandem & Æl. Spartianus de Severo, cuiusdam meminit. Verba ejus hic quoq;ve transcribere nobis liceat: Corpus ejus Britannia Romam usq; cum magna Provincialium reverentia susceptum est, quamvis aliqui urnam auream tantum fuisse dicant, Severi reliquias continentem eandemq; Antoniorum sepulchro illatam,*

§. IIX.

Ordine processuri, venimus ad Argentum, ex quò, quòd Urnæ sint factæ, sequentia svadent. Sic enim *Amm. Marcellinus L. XIX.* Post incensum corpus ossaq; in argenteam urnam conjecta. Dein Orichalceam Argentinæ in technophilactio monstrari refert *B. Geie-*

ius Libr. de Luctu Ebraeorum. Post hæc æneam urnam citatam legimus apud Virgilium L. VI. *Æneid.*

Ossa, lecta Cado textit Chorineus abeno.

Marmoream refert Xiphilinus in Severo, (ubi simul paulò ante dictis, sed dubiè quidem positis, contradicit) dicens: *quòd Ossa in Urnam, factam ex lapide Porphyretico conjecta, Romam perlata & in Antonia. no reposita sint.* Fertur hanc urnam, anteqvam è vita decederet, iussisse ad se perferri, eaqve contrectata sequentia addidisse: *Tu Virum capies, quem totus terrarum Orbis non cepit.*

§. IX.

Prioribus addimus vitreas, cujus generis duas sibi allatas affirmat Olaus Wormius, Becmannus in *Annotat. Francofurtensibus*; & si *Æliani* verbis fides est habenda, in Beli Conditorio à Xerxe detecto, positum fuit vas vitreum Cineribus repletum L. XIII. c. 3. Nec etiam prætereundum, quod *Cosc. Sabah. Enneid. 2. l. 7.* observavit de *Æthiopibus*, quod sc. vitreis Urnis usi sint, an verò pro receptaculo cinerum, an lacrymarum saltem sint habendæ, circumstantiæ nondum satis evincunt. Aliud adhuc Exemplum, notatu non adeò indignum, in evolutione urnularum lacrymalium infra §. 17. citavimus, quod vide. Sed hæ singulæ, si vitreas excipias, tantum lautioris conditionis hominibus fuerunt in usu; inde fit, ut vel nunquam, vel rarissimè, hodiè, præsertim apud nos inveniantur.

§. X.

Sic verò ad fictiles pedem promovemus, earumq; magnam passim copiam videre potes; non enim solummodò in abditis regionibus (Galliam dico, Hispaniam, Italiam, Sveciam, Norwegiam &c.) sed & maximè in nostra Germania, tam in Bibliothecis publicis, e. c. Norimbergæ, Vratislaviæ &c. quàm privatis, & Cimeliarchiis fermè innumeris conspiciuntur, & ad nos quoque non procul à nobis, Francofurto ad Viadrum, Dresda, Ileburgo allatæ sunt; & earum quidem materia est lutum quoddam, à nostro quidem, quoad imperitis hujus rei judicare licet, parum diversi habens, nisi diceres hoc conformitati quid detrudere, quòd lapillis quibusdam permixtum sit albescentibus, id quod imprimis de Francofurtensibus notarunt qui
eis

his delectandis operam dederunt. De Illeburgenſibus (non dubito de alijs) hoc compertum eſt, qvòd lutum tam bene coctum fuerit, ut noſtras uſitatas ollas longe ſuperet. Hic obiter notari velim, Magnatum urnas, ſi & ejus materiæ Ollis ſua condere placuit, nigro colore, ornamentis, qvòd ſibi ſingebant, ergò, ſuperbire, qvòd ut confirmet *M. Treuerus*, ad teſtimonia *H. Mutii L. l. Chron. Seldeni. de Diis Syriæ in Mpolch. p. 127.* provocat. Certius autem hoc, qvòd Magnatum olla vel in monte, vel ad radices ejus condere voluerint. Exemplum, qvò rei fidem faciamus, ſuppeditat *Aurèl. l. de Orig. Gent. Rom.* qvòd Sylviuſ in dimicando circumventuſ, ab hoſtibus proſtratuſ ac ſepultuſ fuerit circa radices montis, cui ex ſe nomen dedit. *Conf. in ſuper Olam l. 16. c. 37.*

§. XI.

Et hæc Materia Germanis imprimis placuit; aureis enim alijsve pretioſis, prout Experientia conjecturare jubet, nunquam uſi ſunt, hæc forſan ducti ratione: ſe tutius quieſcere poſſe in vili, quam in pretioſo vaſe, qvòd ultimum à furibus involari & violari poſſet, cum de illo clam palamve ſurripiendo nemo facile cogitaret.

§. XII.

Jam examinata Materia urnarum, progredimur ad eardem ſiguram, quam urcei cujuſdam eſſe dixi *ſupra §. 4.* Sicut autem in hac ſatis conveniunt; ita ratione magnitudinis valde differunt; unde commodè eas in tres claſſes diſpeſcere poteris, quarum prima Majorum, ſecunda Minorum, & ultima deniqve Minimarum dicatur.

Forma.

§. XIII.

Majores itaqve, qvòd concernit, & hæ invicem differunt. Qvædam enim vel amphoram aquæ tam longitudine quam latitudine ſuperant, qvædam ollam 6. 5. 4. cantharorum noſtrorum æquant; & hæ majores urnæ habentur pro eis, in quibus Cinereſ Patrifamilias condebantur; id qvòd vel ex eo patet, qvoniã plerumqve comites habent Minores, qvæ, qvòd hominum natu minorum cineres contineant, conſpicere licet.

§. XIV.

Hic tamen notandum, nos, cum nominamus homines natu mi-

nones,excludere ab his Infantes, quos cremare, moris non erat, teste *Plinio L. VII. c. 16. Hominem priusquam genito dente cremare, moris non erat*; sepeliebantur autem in loco, quem dixerunt Saggtrundarium. Huc respicit illud *Juvenalis, Sat. XV.*

- - - Terra clauditur infans
Et minor igne rogi.

§. XV.

Neque negligendum est, quod de Francofurtensibus Urnis notat *Treuerus*; repertam sc. esse urnam, in medio distinctam, de qua, quod Gemellorum Cineres habuerit, ut credamus, nos adducit sequens *Agathiae Epigramma*:

Εἰς οὐ ἀδελφῆς ὡδ' ἐπὶ χηλὶ τὰ ΦΘι ἐν γὰρ ἐπὶ χον
Ἡμᾶς καὶ γενεῆς οἱ δύο καὶ πατέρα.

§. XVI.

Tandem etiam id hic subjiciendum, quod inter *Ileburgenses* aliquoties jam nominatas urnas quædam fuerit in medio scissa, ita, ut cultro divisam non incongruè diceret; & quidem, si consuetudinem illam singularem, quâ *Amasii*, *Amici*, vel etiam *Conjuges*, qui in vita ardentius se invicem amabant, in una condi vellent urna, inueniuntur, ex ea forsitan ratione factum, ut uno horum prius mortuo, alterius Cineres commodius potuerint conjungi. In quem ferme modum *Ovidius de Thisbe & Priamo*:

His tamen amborum verbis esote rogati
O multum miseri, meus illiusq; Parentes
Uti, quos certus amor, quos hora novissima junxit
Componi tumulo non inuideatur eodem.

Et paulò post:

Quodq; rogi superest, una requiescet in urna.

Jason ap. Valerium Flacium:

Quod tamen externis unum solamen in Oris
Restat, ait, caras humus hac non dividet urnas
Ossa; nec tumulo, nec separe conteget urna;
Sed simul ut junctis venistis in aquora fati.

§. XVII.

§. XVII.

Sed, ne nimium his inhæreamus, ad *Minimas*, quas lacrymales vulgò nominant, transgredimur. Sunt verò vel vitreæ, vel fistiles. Exemplum utriusq; generis legimus in *B. Geieri* jam citato libello de *luctu Ebraorum*, cujus verba liceat nobis mutuari: Hoc subjungimus, ait, quod *Argentina* in *technophilacio monstrari* memini effossas è sepulchro Gentili duas Cincere repletas Urnas, quibus addita dua lampades, una orichalcea, altera fistilis, & prater eam vitrum in figura longioris crassiorisq; digiti, hoc ipsum in se continet liquorem aqueum, superiore tamen sui parte, qua oculorum angulis applicari aptè potest, arte vitro alio agglutinato occlusum. Hunc liquorem existimant esse cognatorum lacrymas unà cum Defuncto sepultas, quod sanè, si verum, mirandum est, quod talis humor tanto temporis intervallo non absurtius sit. Simile Exemplum legere potes ap. *Cotovicum* in *Itinere Hierosolymitano* L. 1. c. 10. p. 50. ubi simul accuratam ejusmodi urnularum Picturam reperies. Meminit autem in *Zacyntho* Anno 1544. Cal. Decembris erutum fuisse sepulchrum hac Inscriptione notatum: M. TULL. CICERO HAVE ET TU TERTIA ANTONIA: intus apertas esse duas urnas vitreas, unam, eamqve majorem cineribus, minorem verò unda refertas; hinc creditum est, illam Ciceronis cineres, hanc Anicorum lacrymas continere. Et *Gutherius de Jure Manium* II. c. 22. memorat, quòd Patavii in monumento veteri urna coctilis detecta fuerit, cui incluse urnæ quatuor minores cum alia minori urnula & duabus ampullis, una ex auro, altera ex argento liquidissimi liquoris plena. Addit hic: *Liquores in dictis vasculis variare. Smcuius in Antiq. Neomag. Retellus* hic, inquit, c. 10. Ic XLV. *Sarcophagus* ex topbo, asabant lagena vitrea tres. Una majore sui parte liquore non oleaginoso sed salsuginoso plena, qui liquor tunc motu terræ, iniectione turbatus intra paucos dies ad limpiditudinem rediit clarissimam, quam etiam nunc servat. Cl. *Liceto Judice* lagena ista plena fuit humore lacrymarum.

§. XIX.

Fistilia verò vasa quòd digna æstimata fuerint lacrymis capi-

endis, constat non tantum ex Olao Wormio L. IV. rer. rarior. c. 1. quo in loco refert: *Ex Italia sibi allatam esse urnam lacrymalem, terream, vasculum scilicet oblongum, colli angustioris, pyriforme, ventre ampliore, longitudine 5. unciarum, colore ex rubicundo albescente; sed & ex Ileburgensium urnarum Inspectione, in quarum numero talis modi urnulas lacrymales fuisse majoribus impositas, percepimus, in quarum una materia quædam coagulata, oleo non absimilis, sese obtulit; (an verò & hunc humorem una cum prioribus pro lacrymis indubitato venditare debeamus, nondum adhuc certi sumus.)* Unicum adhuc addimus quod Phiala ejusmodi lacrymalis sit in Electorali Bibliotheca Brandenburgensi, in qua liquor ille exaruit, post se sale varii coloris, colla columbarum imitantis, relicto. Qui plura desiderat, adeat præter citatos Autores J. Jacob. Chiffet, Vefont, P. 1. c. 27. p. 97. D. Spon. Antiqu. Erud. p. 304. nec non Almelooveen Antiqu. Sacr. & profan. p. 134.

§. XIX.

Adjuncta:

Primum.

Priusquam verò ad ulteriora pedem promovemus, brevibus dicendum erit de iis, quæ una cum his urnis tam eleganti serie arenæ impositis, tam bene circumjectis lapidibus munitis, reperta sunt. Numerantur autem inter ea lucernæ, jam ardentes, jam extinctæ. De his nullum est dubium, cum Experientiæ testimoniis ad abundantiam usque roborentur. De illis integrum Volumen conscripsit Fortunius Licetus; permirumque est, quàm multos congerat citetque Auctores, qui ejusmodi lucernas fuisse repertas, scripserunt, & quorum plerique se tales habere asservareque autumarunt; atque adeo quàm varias hujus generis lucernas recenset; uti contenta hujus libri 6. c. 1. describit Gassendus Phys. Sect. II. L. III. c. 1. Tom. Op. I. p. 645. postquam Autorem ejus, Eximium Amicum suum, honoris ergo prius appellasset. Libertate tamen Philosophica usus, mox ab eo dissentit, & de historica non tantum veritate, sed & Physica possibilitate non sine ratione dubitat. *Tota scilicet fides, inquit, nititur Virorum quorundam rusticorum operariorumque testimonio, qui dixerint, se terram defodientes sepulchraque eruentes reperisse lucernas, quæ adhuc ardere, sed quæ forcent tamen in ipsa externi aeris*

in admittione, perpetuis quibusdam exceptis, extincta. Notum porro, quam facile id genus homines aut imponere sibi ipsis potuerint, credentibus ipsas non potuisse frustra concludi; debuisse flammam, dum commoverentur, confringerentur, aperirentur, evanescere (ac tanto magis, si detectionis momento politura in superficie lucernarum aut continentia marmoris ex ingressu lucis externa resplenduit inervatisq; oculis percelluit;) Aut imponere aliis voluerint, quo vis harum rerum curiosis illas carius divenderent, & rumore maximè, vel unius disseminato, cui se similem reperire quisq; iactaret. Et iterum ibid, Sanè verò, si & Ciceronis, & prioribus posterioribusq; temporibus frequens adeo materiae ejuscemodi preparatio fuit, si famulari adeo, ut Lucerna perpetua, inextinctaq; conficerentur, fierine potest, ut tale nihil temporum illorum Scriptores commeminerint? An potuere singula quaq; ad exequiarum celebritatem, ad condituram, ad cineres urnis conclusos, ceteraq; describere; & lucernarum tamen inextinguibilibum, rei & sumptosa, & tantopere admirabilia, ne minimam quidem facere mentionem? Credine potest, rem latuisse Plinium, qui fuit tot aliarum rerum minus memorabilium curiosus Scrutator sedulusq; descriptor? Et cur ergo Mavia, cujus meminit Modestinus, servos testamentum manu misit, eà conditione, ut alternis mensibus lucernam accenderent? si fuit adeo promptum lucernam habere inextinctam. His verò cum historiam facti revocet in dubium, inspergit alia nonnulla, quæ possibilitatem impugnant. Quod, inquit, porro facit, ne aliunde res persuasione digna videatur, ipsa flamma natura est, quæ nihil aliud quàm pabuli pingvis materia summo impetu erumpens summopereq; dilatata ac summe adeo aerem ardens &c. Hinc videtur sanè deridiculum dicere (lucernam conclusam ardere & facta aeris liberrate, extinguì, quæ debet potius extincta reaccendi. Sed quicquid horum sit, certum tamen est, moris fuisse in cypis sepulchralibus lucernas, si non perpetuò, tamen ad tempus ardentes suspendere. Sic enim Dio de larvali illo convivio Domitiani refert; juxta unumquemq; collocatam esse columnam factam instar sepulchri, in qua nomen ejus erat scriptum, pendebatq; de eo lychnus parvus, ut assolet in monumentis: Et Petronius de Matriona

Ephesina

Ephesina, quæ positum in hypogeo Virum condebat; *Affidebat agra* *fidissima ancilla*, simulq; & *lacrymas commodabat lugenti*, & quoties *deserijt in monumento lumen renovabat*. Testimonium *Modestini* jam ante ex *Gassendo* attulimus.

§. XX.

Et fortè non incongruè dicerem, quòd hic aut similis ritus ab his Idololatricis Gentilibus Christianos invaserit limites. Videmus enim, præsertim apud Pontificios, quandoq; etiam Lutheranos, in deducendis funeribus magnam molem cerearum candelarum accendi; quam consuetudinem suo jam tempore apud *Hieronymum Vigilantius* irrisit. Vide *Epist. LIII. citatam supra §. 3.*

§. XXI.

Secundum.

Sed post lumpades de Crinibus agendum est, qui ad Defunctorum urnas pateris impositi, & singulis fermè in locis, ubi ejusmodi Conditoria habent, inveniuntur. Hic enim ritus tam sanctè ab Amicis Defuncti (quorum sunt illi Cineres) observatus est, ut non facile prætermitteretur. Hinc *Ovidius* suam sortem dolet, quòd minus quam par esset, suo satisfacere posset Officio:

Non mihi te liceat lacrymis perfundere justis;

In tua non tonsas ferre sepulchra Comas.

Felicius autem *Chariclæa* apud *Heliodorum* *Æthiopicæ Historiæ* Scriptorem, extincto Ductori *Calisari* vulfos capillos libat cum gemitu: *Ἐπιφέρω σπιχὸς ἐκ τῶν ἐμαυτῆς πλοκάμῳ.* Vide de hac consuetudine plura apud *Maximum Tyrium Or. VIII. Dionys. Halicarnass. L. XI. Propert. L. I. Eleg. XVIII. L. III. Metamorph. Ovid. Solin. Polyb. 14. p. 472. Adrianum Jun. Com. de Coma c. 5. Spondanum in Comment. ad Hom. Iliad. l. 23. p. 411.*

§. XXII.

Tertium & reliqua.

Jam ipsum ferrum, super quod extractus erat rogos, venit recensendum, quippe quod una cum Carbonibus, ligno non plane consumto, terra mirum in modum nigrescente in Ileburgensibus repertum esse, cum aliis pluribus, quorum passim inter alia mentionem facimus, nobis relatum est. Addemus quasdam orichalci, cupri, literis

literis quandoque, non verò discernendis, notatas particulas, quadrangulares insuper lapillos vasi cuidam fictili inclusos, nec non Inaures, ut vocant, plerumque binas; his accedunt disci, pateræ, pocula, quæ forte eum in finem mortuis dederunt, ut cum Manibus recreare sese possent, arma, hastæ, quæ itidem Comites fecerunt mortuorum, ollæ arena impletæ, in quarum fundo fila quædam (an fericea an verò lintea sint non apparet) in orbem convoluta, non absimilia nidis avicularum quas linarias vocamus; laminulæ quædam rotundæ, adeò attritæ, ac molles, ut statim in pulverem resolverentur, inde nec indubitato pro moneta venditari poterunt; lapis crudus, supra perterebratus (de quo Becmannus in Annotat. ad Francos.) hasta lapidea (teste Olao Wormio,) filæ æneæ, cuprea, argentea (aureum etiam inter ossa Childerici repertum esse, *Chislet c. IX.* affirmat) de quibus credunt, quod vel comatoriæ Mulierum acus, quibus in discriminandis crinibus utebantur, vel fibulatoriæ sint, quarum usus in subnectendis vestibus fuerit; Scorix Metallica, tam grandes, ut quandoque moveri à Viro vix potuerint; de quibus conjecturam legimus, an forte thesauri, quos cum mortuis imprimis Orientales etiam contra Magistratus edictum condebant, Deo sic permittente, in hæc scorias fuerint permutati; cui verò conjecturæ vix assentiri possumus. Urna dentibus miræ magnitudinis (quæ in Posnia eruta fuit, teste *Jacobo à Mellen in tract. de Urnis Sarmaticis*,) referta, quos ut pro Giganteis habeamus, multa obstant: Certiora dicere eos crederem, qui affirmant: Equinos esse dentes maxillares. Pro iisdem enim sententiam dicere videtur id, quod mos fuerit Veteribus præter arma Defunctorum etiam ipsos Equos rogo immittere; quam Assertionem verba Taciti de Germanis egregiè illustrant; sic autem dicit: *Struem rogi nec vestibus nec odoribus cumulant: sua cuique arma, quorundam igni & Equus injicitur. Dentes autem tantum invicti sunt ignibus, nec cremantur cum reliquo corpore. Plin. L. VII. c. 16.* Vide citatum *Jacobum à Mellen* fusiùs de his differentem l. c. & de pluribus, præter jam citatos, *Smetium in Antiq. Neomagens.* *Albertum Reimarum in Antiq. Romanis*, aliosque.

§. XXIII.

Sed cur coronarum, quibus Defunctorum Urnae aliquando ornatae fuerunt, quasi dememini? Sanè *Marcelli cadaver combustum urna argentea, cui aurea corona fuerit circumdata, conditum fuisse, memorat Plutarchus in vita Marcelli*; qui & *mem auream, in qua Demetrii reliquia repasta erant, fuisse coronis circumdatam, & cum Classis Corinthum navigaret, è prora regio ornata insuper ac Diademate conspicuam, adnotavit in Demetrio*; sed hoc illustre urnarum decus tractatui de Adjunctis commodè coronam imponat. Conf. *Paschal. de Coronis L. IV. c. 6. p. 220.*

§. XXIV.

Corollarium
Problematicum Pri-
mum.

His evolutis, pauca dicemus de eo, quando hic mos comburendi, adeoque & in urnas condendi mortuos, coeperit, & à quibus potissimum provenerit; ubi simul rationem allegabimus, quare suos ita Gentiles condere voluerint?

§. XXV.

Quod Aegyptii itemque Persae abhorrerint ab hac consuetudine ex Historia sufficienter patet; & illi quidem hac ducti fuerunt ratione, quod existimarent ignem animatam esse belluam, quae, quicquid nanciscatur, devoret atque consumat, ubi verò exaturata sit, simul cum eo, quod devoraverit, moriatur. Hi verò ignem pro DEO venerati, corpora humana tanto DEO consumenda abjicere, nefas duxerunt. Vid. *Quenst. de Sepult. Vet.* Hinc *Lucianus: Græcis exurit Persae defodit.* Contra verò, uti supra docuimus, Græcis, Romanis, universis etiam Celtis per Illyrium, Germaniam, Galliam, Hispaniam, Britannicasque Insulas hicce ritus maximè placuit; uti prolixius demonstrat *Philipp. Cluver. Germ. Antiqu. L. I. c. 3.* Neque Indi dictam consuetudinem planè negligebant, quamvis non solum elegerint; De qua si placet, lege *Gyrald. de vario sepeliendi ritu*, ubi simul Indi cujusdam, Zermanchegan dicti, meminit, quod factis fortunatus Athenis se cremaverit, cum abundè vixisset, cujus etiam tumulo hæc Inscriptio facta: *Ζερμανοχέγας Ἰνδὸς ἀπὸ Παρ-
ζάνας κατὰ τὰ πάτρια Ἰνδῶν ἐν εὐρυῶν ἀποθανόντος κείνου: Zermanochegas Indus ex Bargo, juxta Patrios Indorum mores seipsum*
immor-

immortalem faciens, hic jacet. Qvod lacrymas etiam in honorem mortui effusas desurato vasculo incluserint, notat Marc. Paul. Petrus, de reg. Or. l. 22. c. 55.

§. XXVI.

Verum à quibus, quoque tempore ritus iste introductus fuerit, varii variè sentiunt. Quidam non incongruè statuant: Diabolum hoc ipso sacrificia, quæ DEO ab Israelitis mactabantur, illafuisse; alii iterum in alias partes abeunt.

§. XXVII.

Qvod autem hæc Combustio Antiquitate cedat sepulturæ, nemo ferè hæcenus in dubium vocavit, cum testimonia luce meridiana clariora, id confirmant. Ita enim Tullius de legib. L. II. *Antiquissimum sepultura Genus illud fuit, quo redditum est terra corpus, & ita locatum ac fixum, ut quasi a perimento matris obduceretur.* Eo ritu *περὶ πύλῃ* noster sepultus creditur, adeoque naturæ, quasi indita est sepultura Mortuorum. Unum adhuc, ut rei fidem faciamus firmiorem, in medium proferam; est autem desumptum ex Plin. L. VII. c. 54. ubi dicit: *Ipsam cremare apud Romanos non fuit Veteris instituti, terra condabantur. Ac postquam languis bellis obrutos erui cognovire, tunc institutum.*

§. XXVIII.

Annum verò, quo hic mos Sepulturæ in Combustionem degeneraverit, quidam credunt fuisse post conditum Mundum 3602. vel 3649. ante Christum natum 351. Alii Heraclito tribuunt, existimanti, animam non nisi hoc modo à Corporis sordibus purgari & ad suam naturam, (statuebant autem igneam) reverti posse. Cui Servius III. *Æneid.* consentit: *Romanos comburere corpora, ut statim anima in generalitatem, i. e. suam naturam rediret.*

§. XXIX.

Alii verò iterum ab hac sententia abeunt, Herculem Antiochum constituentes, à quo Licymnii filius ita dicitur sepultus. Historiam vero sive fabulam potius, apud Kirchmannum his descriptam verbis reperiēs: *Mos erat Troja ut quotannis aliqua Virgatinum tempestivarum Ceto devoranda objiceretur, quod aliter*

*iram Deorum, quos Laomedon Rex offenderat, placari non posse, è Cor-
tina esset responsum. Sorte igitur ducta, Hefione ipsius Laomedontis
filia cruento huic sacrificio destinatur. Stabat infelix Virgo jam scopulo
alligata, mortem expectens presentaneam, cum fortè illuc transiens Her-
cules liberaturum se filiam Laomedonti pollicetur, sed ea lege, ut
quos ipsum habere constabat, equos divino Seminio ortos, in primum
sibi donet. Accipit conditionem Laomedon, sed monstro occiso filiaq;
liberata, promissis stare recusat. Ea re indignatus Hercules, illum
expugnare & acceptam injuriam ulcisci cogitat; cumq; Exercitum
colligeret, etiam Argeum, familiarem suum à Litymnio Patre petit,
quo abnuente, quòd jam antè alterum filium, Eonum, bello Lacedamo-
nico amisisset, Hercules jure jurando se de reducendo Argeo obstringit.
Profectus igitur ad Ilium, cum Argeus in acie cecidisset, comburi ipsum
curavit, ossa ejus atq; cineres ad Patrem remisit, hoc modo fidem suam
se liberasse & perjuriis crimen effugisse arbitratus. Plura qui desi-
derat, adeat Scholiasten, ex quo hanc historiam desumit jam citatus
Auctor.*

§. XXX.

Quicquid tamen sit, an fabulam, an historiam nomines, id
tamen remanet, quòd iis temporibus omnium maximè, quibus Exci-
dium Trojanum adscribebant, in usu fuerit.

§. XXXI.

Et sic ex dictis simul patet, hunc ritum multis annis ante Græcis
se se insinuasse quàm Romanis. Primum verò inter hos, qui hoc
modo conditus sit, fuisse, volunt Syllam Dictatorem, qui, quod vi-
ctum erutumve Marium in undas projici jussisset, verebatur, ne idem
sibi mortuo accideret. Vide Plinium *L. VII. cap. 54.* Quamvis
iterum alii his contradicant, & longe antiquiorem cremandi cor-
pora morem fuisse tradant. *Virgilius* quidem *L. XI. Aeneid.* antè
urbem conditam in Latio hunc morem floruisse, *Ovidius autem L.*
IV. Fast. ad initium Reipublicæ referendum, Remumq;ve ita com-
bustum esse, dicit.

§. XXXII.

§. XXXII.

Secundum;

Sed quoniam Autores invicem adeò dissentiunt, certi quicquam hinc non facile determinabitur: Sicut etiam invictè ex Historiis probari nequit, quando finem hæc Combustio habuerit. Ple-riq; tempore Antonini Imperatoris eam planè sublatam fuisse, vo-lunt. Vid. *Hieron. Magnus in Emil. Prob. Annot. in Alcibiad. Christ. Besoldus in Consideratione Politicæ vitæ & mortis, c. 1. Gyrard. de fu-nere Romano. Quenstedt de ritu sepel. & Kirchmannus. Macrobius*, qui Theodosio Juniore sceptrum tenente, vixit, suo tempore com-bustionem corporum humanorum exolevisse, asserit *L. VII. Sa-turn. c. 7.* quod tamen *Kirchmannus*, quoniam rei testimonium apud Autores non invenerit, pro indubitato venditari posse, negat. Hoc verò certum est & omne extra dubium positum, Gentilibus cu-juscunq; nationis atq; plagæ ad religionem Christianam conver-sis, quod apud nos Germanos satis longos post annos factum Hi-storiæ docent, istum ritum paulatim abolitum fuisse. Imprimis, cum in eo tam anxie laborarint Patres; sicut ex Tertulliani scri-ptis non uno in loco videri potest. Unicum saltem, ut assertioni fi-dem conciliemus, testimonium adducam. Cum enim Pagani id Christianis vitio vesterent, apud Minutium Felicem his verbis: *Inde videlicet & execrantur rogos, & damnant ignium sepulturam;* Sic responsum huic Criminationi ab Octavio: *Nec, ut creditis, ullum damnum sepultura timemus, sed & veterem & meliorem con-suetudinem humandi frequentamus.* His accedit, quòd neq; in Ju-re Romano ejus mentio fiat, affirmante *Finckelshaus. Diss. de Jure Sepultura thesi 27.* siquidem Ulpiani & aliorum J.C. ejus ætatis se-culo jam usus urendi corpora desuit. Inde dubio procul etiam fa-ctum, ut & illi, qui tùm remanebant, Gentiles, moris hujus pertæsi, sepulturam eligerent.

§. XXXIII.

Coronidis ergo attingemus illam Quæstionem: Quomodo Cineres Bestiarum atq; ligni à cineribus humanis potuerint sepa-rari; Sunt verò nonnulli, qui tunicas factas existimant è lino

Tertium;

C 3

quo-

quodam Indico, quod exuri minimè potuerit, iis operta cremandorum corpora, ut ita illorum favilla ac Offa à reliquis Cineribus separarentur. Affirmationi huic ut speciem veritatis concilient, adducunt ex Plinio locum. Verba vero ita sonant: *Inventum etiam est, (linum) quod ignibus non absumeretur. Vivum id vocant ardentem, in focis conviviorum ex eo vidimus mappas sordibus exustis splendentes magis, quam possunt aquis. Regum inde funebres tunica corporis favillam à reliquo separant cinere.* Verum, si unum his obstare dicerem quòd ejusmodi linum rarius sit, adeoque, nec vili pretio comparandum, satis essent refutati; cum dein etiam certum sit, quod Plinius de certis Gentibus, imprimis autem de ipsarum Rege affirmat, quod eo sint usi. Nec fidem omnino meretur, quod alii de Amianto lapide tradunt; hujus enim fundamentum in Historia dum non invenio, vix assentior. Verius esse credo, quòd *Casaubonius*, & cum eo *Kirchmannus* suum faciunt: Cadaver scilicet cremandum sic in pyra fuisse collocatum, ut cineres atque ossa separata manerent, neque aut ligni aut animalium, quæ simul cremabantur, ossibus commiscerentur; id quod confirmat *Quintus Smyrnaeus in Descriptione funeri Achillei* L. III.

Δὴ τότε πυρκαϊὴν δῖνῳ σβέσσαν· ὅς τε αὖ
τῷ,

φαίνεται αἰεθροδέως· ἐπεὶ ἔχ' ἐτέρησιν ἔμοια
ἦν ἄλλ' οἷα γίγαντος ἀτερέος. ἔδ' ἐμὲν
ἄλλα,

Σὺν κείνοις ἐμέμικτο· ἐπεὶ βόες ἠδὲ καὶ ἵπποι
καὶ παῖδες Τρώων μίγδα καταμένοιισι καὶ
ἄλλοις

Βυθὸν ἄπωθε κέοντο περὶ νέκυιν ὅς δ' ἐνὶ μέσ-
σοις,

ΡΙΠῇ ὑφ' Ἡφαίστιο δεδμημένος οἷος ἔκειτο.

Hoc

Hoc igitur modo positi in rogo cadaveris ossa, quæ supererant, colligebantur, quemadmodum Ossilegium dicebant, & quicquid Cinerum inde decuti & detergeri potuit, in urnam conditum est.

Pluribus B. L. tadio esse nolumus, cum in citatis Auctoribus non pauca inveniatur; Ejus vero Benevolæ Judicio quæcunque hoc schœdiasmata committo, cum DEO atque die limatiora forsitan & in hac materia specialiora daturus.

Deo vero pro concessis viribus
sit laus, honor atque Gloria.

COROLLARIA.

- I. Ludi Scenici in benè constituta Republica possunt tolerari.
- II. Choreæ Christianis non omnino sunt prohibitæ.
- III. Non

III. Non licet malum facere, ut
inde eveniat Bonum.

IV. Homo libertate præditus est
in moralibus actionibus.

V. Virtutes Ethicæ & Theolo-
gicæ differunt.

Ad Exim. Dn. Respond.
Amicum Dilectiss.

Cur placet Urna Tibi, cineres quæ condit & ossa?
Fallor; in hac Urna est Laurea nata Tibi.

Ita gratulatur & ominatur

T.

P R Æ S E S.

